

UDENRIGSMINISTERIET

Notat til Folketingets Europaudvalg om afgivelse af indlæg i præjudicielle sager for EU-Domstolen: Sag C-521/21, Rzecznik Praw Obywatelskich samt forenede sager C-647/21 og C-648/21, D. K. m.fl.

Enhed:

JTEU

Sagsbehandler:

Maria Søndahl Wolff

Dato:

26. januar 2022

Sagsnummer:

2021 – 42322

Indledning og baggrund

To polske retter har i tre sager forelagt EU-Domstolen præjudicielle spørgsmål om fortolkningen af navnlig artikel 2 i traktaten om Den Europæiske Union (TEU) om retsstatsprincippet, artikel 19, stk. 1, 2. afsnit TEU om domstolenes uafhængighed og artikel 47 i Den Europæiske Unions charter (Chartret) om adgang til effektive retsmidler og til en upartisk domstol.

Sag C-521/21, Rzecznik Praw Obywatelskich

Den første af de tre sager, sag **C-521/21**, er forelagt af en ret i første instans (*Sąd Rejonowy Poznań-Stare Miasto i Poznań*), der ved kendelse af 23. juli 2021 har stillet to præjudicielle spørgsmål om fortolkning af ovennævnte bestemmelser. Spørgsmålene er rejst i en sag om forsinket betaling for levering af tjenesteydelser og krav om erstatning iht. direktiv 2011/7/EU, idet sagsøgte har anmodet om udelukkelse af den dommer, der behandler sagen, da denne dommer ifølge sagsøgte ikke kan anses for at være uafhængig, bl.a. fordi afgørelsen om indstilling af dommeren til dommerembedet som godkendt af Polens præsident blev truffet af det nationale domstolsråd (*Krajowa Rada Sądownictwa*) (Domstolsrådet), hvis forfatningsmæssighed er blevet betvivlet af Polens øverste domstol i forvaltningsretlige sager (*Naczelny Sąd Administracyjny*).

Den forelæggende ret har på denne baggrund forelagt to præjudicielle spørgsmål. For det første et spørgsmål om, hvorvidt artikel 2 og artikel 19, stk. 1, TEU samt artikel 6, stk. 1-3, TEU, sammenholdt med Chartrets artikel 47 skal fortolkes således, at der ikke er tale om en ret som omhandlet i EU-Domstolens praksis, såfremt denne ret er sat med en dommer, der er udnævnt efter den polske procedure. For det andet, hvorvidt artikel 2 og artikel 19, stk. 1, TEU, sammenholdt med Chartrets artikel 47 skal fortolkes således, at den forelæggende ret selv har kompetence til at behandle sagsøgtens anmodning og udelukke den dommer, der behandler sagen.

Den forelæggende ret er af den opfattelse, at begge spørgsmål skal besvares bekræftende og henviser i den forbindelse til afgørelser fra polske retter, EU-Domstolen samt Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD).

I domme af 6. maj 2021 og 13. maj 2021 fandt *den øverste domstol i forvaltningsretlige sager* således efter modtagelsen af dom af 2. marts 2021 med svar på de præjudicielle spørgsmål i sag C-824/18, A.B. m.fl., at Domstolsrådet ikke giver tilstrækkelige garantier for uafhængighed. Den forelæggende ret henviser derudover til kendelse om foreløbige forholdsregler fra EU-Domstolens vicepræsident af 14. juli 2021, C-204/21 R, som forpligter Polen til at suspendere anvendelsen af bestemmelser, der tillægger *afdelingen for ekstraordinær kontrol og offentlige anliggender* enekompetence til at behandle sager om manglende uafhængighed. Endelig henviser den forelæggende ret til dom fra EMD af

22. juli 2021 i sagen *Reczkowicz mod Polen*, (43447/19), hvor det blev slået fast, at proceduren for udnævnelse af dommere i Polen afslører uberettiget indflydelse på udnævnelsen fra den lovgivende og udøvende magt i strid med artikel 6, stk. 1, i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK)¹.

Den forelæggende ret er på den baggrund af den opfattelse, at der er grundlag for at afstå fra at forelægge en anmodning for nævnte *afdeling for ekstraordinær kontrol og offentlige anliggender*, ligesom den forelæggende ret er af den opfattelse, at denne skal se bort fra dom af 2. juni 2020 og dom af 14. juli 2021 fra *Trybunał Konstytucyjny* (forfatningsdomstolen i Polen) med henblik på at sikre den fulde effektivitet af EU-retten samt overholde kendelsen af 14. juli 2021 i sag C-204/21 R.

Forenede sager C-647/21 og C-648/21, D. K. m.fl.

De to andre forenede præjudicielle sager, **C-647/21** og **C-648/21**, er forelagt den 20. oktober 2021 af en polsk regional domstol (*Sąd Okręgowy i Słupsku*).

En af de dommere, der skulle have deltaget i behandlingen af straffesager under appel af retspræsidenten ved den forelæggende ret, blev forflyttet uden dennes samtykke fra rettens appelafdeling til en afdeling, der behandler sager i første instans. Derudover er den forflyttede dommer af rettens dommerkollegium blevet fritaget fra pligten til at behandle sager, der var tildelt hende i appelafdelingen, herunder de to hovedsager.

Med det første spørgsmål ønskes det oplyst, om det er i overensstemmelse med EU-retten at fritage en dommer fra pligten at behandle sager, når der bl.a. i det dommerkollegium, der har truffet denne beslutning indgår dels en retspræsident, der er udnævnt af justitsministeren, der samtidig er generalstatsadvokat og dels medlemmer udnævnt efter indstilling fra Domstolsrådet. Med det andet spørgsmål ønskes det oplyst, om den forflyttede dommer bl.a. med henvisning til EU-rettens forrang skal kunne fortsætte med at sidde i dommerpanelet og det tredje spørgsmål vedrører, hvorvidt der skal være adgang til retsmidler, eksempelvis appel af beslutninger om forflyttelse og fritagelse fra pligten til at behandle sager, der oprindeligt var tildelt hende i appelafdelingen.

Kontekst

De forelagte sager skal ses i lyset af den række af yderligere sager forelagt af polske domstole og anlagt af Kommissionen om kerneværdierne i EU's retsstatsprincip fastsat i artikel 2 TEU og udmøntet i artikel 19, stk. 1, 2. afsnit, TEU om domstolenes uafhængighed, der er et princip, som ligeledes er nedfældet i Chartrets artikel 47. Det følger således af fast retspraksis om disse bestemmelser, at medlemsstaterne er forpligtede til at organisere deres retssystem på en sådan måde, at princippet om domstolenes uafhængighed efterleves, og at dommere kan udføre deres funktioner uafhængigt og beskyttet mod indblanding eller pres udefra².

---

¹ Jf. tillige dom fra EMD af 8. november 2021, *Dolińska-Ficek and Ozimek v. Poland* (49868/19 and 57511/19).

² Jf. navnlig dom af 27. februar 2018 i sag C-64/16, *Associação Sindical dos Juizes Portugueses*, præmis 43-45, dom af 24. juni 2019 i sag C-619/18, *Kommissionen mod Polen*, præmis 71-77, dom af 19. november 2019 i de forenede sager C-585/18, C-624/18 og C-625/18, A.K. m.fl., præmis 120-126 samt dom af 15. juli 2021 i sag C-791/19, *Kommissionen mod Polen*, præmis 58-60.

Kronologisk set blev der således første gang i EU's historie fastslået en overtrædelse af artikel 19, stk. 1, 2. afsnit, TEU i dom af 24. juni 2019 i sag **C-619/18**, Kommissionen mod Polen (Den øverste domstols uafhængighed). Senere fulgte **C-192/18** om de almindelige domstoles uafhængighed og **C-791/19** om den polske disciplinærordning for dommere. Hertil kommer den verserende sag **C-204/21**, hvor der er afsagt kendelse om midlertidige foranstaltninger, og hvor manglende overholdelse af kendelsen aktuelt har resulteret i dagbøder til Polen (bøder på 1.000.000 EUR). Endelig har Kommissionen ved pressemeddelelse af 22. december 2021 annonceret et nyt femte søgsmål mod Polen, hvilket sker som reaktion på den polske forfatningsdomstols afgørelser af hhv. 14. juli og 7. oktober 2021, hvori det udtales, at visse grundlæggende bestemmelser i Traktaterne, herunder artikel 19, stk. 1, 2. afsnit TEU, ikke er forenelige med den polske forfatning.

De grundlæggende principper og krav om uafhængighed for nationale dommere er derudover gentaget og uddybet i præjudicielle afgørelser som i dom i de forenede sager **C-585/18**, **C-624/18** og **C-625/18**, **A.K.** m.fl. om den øverste domstoles disciplinær-afdelings uafhængighed og **C-824/18**, **A.B.** m.fl. om udnævnelse af dommere ved den øverste domstol, sag **C-487/19**, **W. Ż.** om offentlige sager ved den øverste domstolen og sagerne **C-748 – C-754/19**, **WB** m.fl. om forflyttelse af dommere. I samtlige disse domme udtaler EU-Domstolen sig kritisk om reformerne og karakteren af det polske domstolssystem.³

Regeringens interesse i de forelagte sager

Retsstatsprincippet er en hjørnesteen i EU-samarbejdet, som alle medlemslande har tilsluttet sig. Overholdelse af princippet er afgørende for EU's troværdighed og en nødvendig forudsætning f.eks. for samarbejdet i det indre marked eller den europæiske arrestordre. I tråd med tidligere indlæg i retssager om retsstatsprincippet afgiver regeringen indlæg i de forelagte sager.

Det er vigtigt for regeringen, at de grundlæggende rettigheder og værdier værnes om og respekteres i alle EU-medlemsstater. Europæiske, herunder danske virksomheder i Polen har en stærk interesse i et velfungerende og uafhængigt polsk retsvæsen. Deltagelse skal derudover ses i lyset af, at EU-Domstolens domme vurderes at kunne bidrage til at opretholde presset på den polske regering både i det juridiske spor ved EU-Domstolen, men også i den bredere politiske kontekst, hvor der ses behov for støtte til værnet om EU's fundamentale retsstatsprincip. Ud over retssagerne ved EU-Domstolen, er bl.a. den igangværende artikel 7 TEU-procedure mod Polen medvirkende til at dette pres fastholdes.

I regeringens indlæg lægges der i lyset af EU-Domstolens seneste domme⁴ – herunder på linje med argumenterne i regeringens tidligere indlæg i sager om retsstatsprincippet⁵

---

³ Der verserer tillige præjudicielle forenede sag **C-615/20** og **C-671/20**, YP m.fl., vedrørende Disciplinær-afdelingen ved den polske Højesteret. Regeringen har afgivet indlæg i sagen.

⁴ Jf. dom af 24. juni i sag C-619/18, Kommissionen mod Polen, særlig præmis 42-43 og 71-77, dom af 5. november 2019 i sag C-192/18, Kommissionen mod Polen, præmis 98-112, A.K.-dommen, samt dom af 15. juli 2021 i sag C-791/19, Kommissionen mod Polen.

⁵ Jf. sag C-791/19, Kommissionen mod Polen samt sag C-615/20 og C-671/20, YP m.fl.

– vægt på vigtigheden af overholdelse af traktatens bestemmelser, herunder de grundlæggende principper om domstolenes uafhængighed og retsstatsprincippet. Der lægges således vægt på, at artikel 19, stk. 1, 2. afsnit, TEU, der udmønter retsstatsprincippet i artikel 2 TEU, forpligter medlemsstaterne til at sikre domstolenes uafhængighed.

I forhold til de forelæggende retters spørgsmål, der involverer betydningen af Domstolsrådets rolle (det første spørgsmål i sag C-521/21 og C-647/21 og C-648/21), anføres det, at Domstolsrådet ikke er et uafhængigt organ. Dette er bl.a. blevet fastslået af den polske Højesteret ved kendelser af 5. december 2019 og 15. januar 2020, jf. **A.K.**-dommen. Det er ligeledes fastslået i domme af 6. maj 2021 og 13. maj 2021 afsagt af Polens øverste domstol i forvaltningsmæssige sager, jf. **A.B.**-dommen. Herudover lægges vægt på, at en ret sammensat af en dommer udnævnt af Domstolsrådet, der ikke er et uafhængigt organ, ikke kan være en ret der lever op til kravene i artikel 19, stk. 1, 2. afsnit TEU som fortolket af EU-Domstolen, jf. tillige dom fra EMD af 22. juli 2021 i sagen *Reczkowicz mod Polen*, (43447/19)⁶.

Derudover i sag **C-521/21** - som anført af den forelæggende ret i den sag – fremføres det, at der skal kunne ses bort fra visse nationale bestemmelser og afgørelser fra den polske forfatningsdomstol med henblik på at retten kan behandle sagsøgtes anmodning om udelukkelse af den dommer, der er udnævnt af Domstolsrådet. For så vidt angår de forenede sager **C-647/21 og C-648/21** henvises der, vedrørende det andet og tredje spørgsmål i disse forelæggelser, til dom af 6. november 2021 i de forenede sager **C-748 – C-754/19, WB** m.fl., hvorefter EU-retten er til hinder for nationale bestemmelser om forflyttelse af dommere på grundlag af kriterier, der ikke er offentliggjort og uden der forefindes krav om begrundelse af en sådan beslutning.

---

⁶ Samt dom fra EMD af 8. november 2021, *Dolińska-Ficek and Ozimek v. Poland* (49868/19 and 57511/19).